

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 4/1988-89 med anledning av ltm Bert Häggbloms m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om undersökning av möjligheten att påbörja verksamhet med brottsförsoning för ungdomar.

Landstinget har den 16 mars 1988 inbegärt lagutskottets yttrande över motionen. Utskottet, som hört ordföranden för socialnämnden i Mariehamn, ltl Inger Mattsson, får härmed värdsamt anföra följande.

Motionärerna hänvisar till att man på olika orter i riket inlett experiment med s.k. försonings- eller medlingsverksamhet för ungdomar som begått brott. I motionen föreslås att landskapsstyrelsen borde undersöka möjligheterna att påbörja motsvarande verksamhet i landskapet.

Den medling eller brottsförsoning, som motionärerna efterlyser, förekommer redan i försökssyfte på ett tiotal orter i riket. Enbart i Helsingfors är ett fyrtiotal förlikningsmän verksamma. Motsvarande arbete bedrivs även i andra länder.

Avsikten med medlings- och försoningsförfarandet är att via en medlare/förlikningsman sammanföra gärningsmannen och den skadelidande. Förfarandet syftar till att förmå förövaren av ett brott att gottgöra detta, exempelvis genom att man överenskommer om en ekonomisk ersättning eller att skadad egendom återställs. Genom förfarandet vill man även främja kontakterna och förståelsen mellan förövaren och offret. Medlingen har ansetts vara en användbar metod för att förebygga nya brott.

Medlingsverksamheten är speciellt lämpad i fråga om unga lagöverträdare. Målgrupperna på de orter där verksamheten hittills bedrivits har i allmänhet varit ungdomar i åldern 15-20 år. De gärningar som varit föremål för medling har i allmänhet varit skadegörelse, egendomsbrott som snatterier och mindre stölder samt även lindrigare misshandelsbrott, i vissa fall också grövre brott. En förutsättning för att medling skall kunna vidtas är att polisutredning företagits och att gärningsmannen erkänt brottet. En genomförd medling ersätter inte ett rättegångsförfarande men en lyckad medling, där förövaren bringats att förstå konsekvenserna av sin gärning och på ett eller annat sätt ersatt den skada brottsoffret lidit, kan i många fall komma att påverka domstolens och åklagarens bedömning av fallet.

Utskottet har inhämtat att socialnämnden i Mariehamn inom ramen för det arbete som bedrivs under namnet Projekt Ungdom -85 och tillsammans med Rädda Barnen r.f. hyser långt gående planer på att även på Åland inleda medlingsverksamhet. De fältarbetare som verkar inom Projekt Ungdom -85 skulle verka som medlare. Avsikten är att starta försöksverksamhet redan i början av år 1989.

Utskottet understryker betydelsen av åtgärder som stöder sådana ungdomar som råkat i klammeri med rättvisan och som dessutom syftar till att förebygga lagöverträdelser bland ungdom. Också okonventionella metoder, som den här berörda medlingsverksamheten, kan härvid visa sig effektiva. Ett arbete som till stora delar bedrivs på fältet i nära kontakt med ungdomar kan förväntas ha särskilda förutsättningar att lyckas. Detta bekräftas även av hittillsvarande erfarenheter från arbetet med Projekt Ungdom -85.

Enligt utskottets uppfattning finns det skäl att inta en positiv hållning till de initiativ i frågan som redan tagits. Utskottet har samtidigt inhämtat att polismyndigheten är införstådd med den planerade medlingsverksamheten. Denna medför veterligen inte några egentliga nya kostnader. Kostnaderna för Projekt Ungdom -85 hör till de utgifter som berättigar till landskapsandel. Projektet administreras av Mariehamns stad men berör ungdomar från hela landskapet i stöd av avtal mellan staden och övriga kommuner.

Utskottet konstaterar att försonings- och medlingsverksamhet primärt är en uppgift av kommunal karaktär. Av den orsaken och eftersom initiativ i saken redan tagits som ett samarbetsprojekt mellan kommunala myndigheter och privata organisationer är åtgärder från landskapsstyrelsens sida inte påkallade. Inte heller torde tilläggsmedel i landskapsbudgeten erfordras för det planerade experimentet. Något behov av en i motionen avsedd undersökning finns därmed inte.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottet vördsamt föreslå

att Landstinget måtte förkasta hemställningsmotionen nr 87/1987-88.

Mariehamn den 24 november 1988

På lagutskottets vägnar:

Gunnevi Nordman
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Nordman, viceordföranden Jan-Erik Lindfors, ledamöterna Karlsson och Wiklöf samt ersättaren Olofsson.